

D-ro Duncan Charters

Profesoro kaj fakultatestro pri fremdaj lingvoj, Principia College, Elsah, Illinois, Usono  
Prezidanto, Internacia Ligo de Esperantistaj Instruistoj (ILEI)

## PASPORTO AL LA TUTA MONDO - ESPERANTO

*Pasporto al la tuta mondo.* Ĉu tute nova sistemo por instrui la internacian lingvon? Efektive. Vi ja estas preta ekaventuri en la lernadon de Esperanto. Tamen, ne domaĝu kelkajn minutojn por rigardi la mapon. Tiel vi komprenos la vojon kiun sekvos via lernado kaj kiel vi laŭiros ĝin!

Jam de la komenco, vi plene trempiĝos en la lingvo. Ne timu, tamen, vi ne dronos! Ĉio subtenos vian komprenon dum vi konatiĝos kun la sono kaj uzado de la lingvo. Esperanto havas apartajn avantaĝojn kompare kun la tasko kiu frontas lernantojn de aliaj lingvoj. Ĉar ne ekzistas neregulaj formoj kaj esceptoj, tiuj ne bremsas la disvolvon de lingvaj intuicioj. Dum vi rigardos la lecionojn, vi ekhavigos ĉiam pli da memfido pri tio kion vi lernas. Ĉiufoje vi komprenos pli el la kunteksto de la materialo prezentita. Memoru ke plej gravas lasi la lingvomaterialon enflui sen ĉagreniĝo pri tio ke vi ne tuj komprenas la tuton. Vi konstatos la rezultojn kiam vi donos al vi okazojn por praktiki kaj uzi la lingvon. Ni nun parolu iomete pri la sistemo, kaj pri kiel kaj kial ĝi funkcias por vi.

Unue, kiel oni plejofte deziras lerni novan lingvon? Persono kiu havas tiun intereson eble demandas “Kiel oni diras ‘saluton’ en Esperanto (aŭ la ĉina, aŭ la angla)?” Poste eble, “Kiel oni diras ‘kiel vi fartas’?” Aŭ “libro”; “lingvo”; ktp. La individuo kiu faras la demandojn havas eble du antaŭsupozojn. Unue, ke ĉion oni plej efike lernas iom post iom parkerigante aŭ komprenante malgrandajn informerojn. Due, ke ni lernas alian lingvon surbaze de nacilingvaj ekvivalentoj (en nia gepatra lingvo aŭ en alia lingvo kiun ni akiris).

Ni tamen pripensu alian modelon. Kiel ni lernis nian gepatran lingvon kiam ni estis infanoj? Mi ne aludas al elementlernejaj lecionoj. Jam kiam ni unuafoje eniris la lernejon, ni relative bone regis la strukturojn de la lingvo kaj akiris iom ampleksan vortrezoron. Kiajn kapablojn ni posedis? Jam de la komenco ni lernis kompreni multe pli ol ni povis mem esprimi. Ĉu ni komprenis ĉiujn vortojn kiuj interŝanĝiĝis inter la ĉirkaŭantaj personoj, aŭ kiujn oni uzis parolante aŭ legante al ni? Ne. Tamen ĉu ni povis diveni ties signifon? Jes, ankaŭ tio okazis. Eble ne ĉiam la unuan fojon, tamen **kiam ni aŭdis la vortojn sufiĉe en kunteksto**, kaj en malsamaj kunteksto, **ni ekkomprenis ilian signifon**. Poste kiam ni ekdeziris ion, por kapti la atenton ni provis komunikiĝi uzante la kodon kiun uzis la ĉirkaŭparolantoj.

Nu, ni jam ne estas infanoj. Tamen, rezulte de la pli zorga observado fare de instruistoj kaj esploristoj, en la lastaj jaroj konsiderinde ŝanĝiĝis la lingvoinstruado. Ni nun scias multe pli pri la fenomeno de lingvoakirado fare de infanoj kaj plenaĝuloj, kaj kiel efikas tiun lingvoakiradon la diversaj lernometodoj. Unu el la konkludoj, iom evidenta, konfirmas la sperton de generacioj da lernantoj kiuj spertis en la lernejo tradician lingvolernadon. Ili bone memoras la analizadon de gramatiko, la iom-post-ioman parkeran lernadon de vortaro, kaj la tradukadon de unu lingvo al la alia. Por la normale dotita lernanto, tiuspeca lernado, eĉ se tio daŭris jarojn, ne rezultigis seriozan kapablon komunikiĝi kun parolantoj de la lernata lingvo. Aliflanke, estis tute konstateble ke junaj kaj plenaĝaj personoj kiuj pro devigaj cirkonstancoj trovis sin ĉirkaŭitaj de la lingvo de alia kulturo kutime “akiris” tiun kapablon simile al infanoj. Kvankam oni trovis ke la rapideco de la lingvoakirado povas multe varii laŭ la lingvoakceptemo de la individuo, kaj ties volo komunikiĝi malgraŭ eventuala manko de memfido pri la lingvo, tamen preskaŭ ĉiu kapablis tion fari.

Postaj esploroj konfirmis ke natura lingvoakirado por junaj kaj plenaĝaj personoj kutime okazas plej efike kiam la evoluo de la lingvokapabloj baziĝas sur la aŭskultokomprenado. La plej sukcesaj komunikantoj estis la lernantoj kiuj plej rapide komprenis la esencan signifon de la konversacioj kiujn ili aŭskultis. Se unuopajn vortojn ili ne rekonis, tio ne ĝenis ilin. Ili strebis kompreni rekte kaj sen mensa tradukado en la gepatran lingvon ĉion kion ili aŭskultis.

Granda antaŭenmarŝo en la lingvoinstruado okazis kiam militakademioj kaj lingvofakultatoj de kelkaj grandaj universitatoj komencis eksperimenti pri videoinstruado. Studoj montris 40%-an kreskon de lernoefikeco. Tion klarigis ĉefe la fakto ke videoprogramoj povis provizi pli aŭtentikan kulturen kuntekston, kaj grandan kvanton da natura lingvaĵo en la buŝoj de diversaj parolantoj.

La lernantoj povis konstante reaŭskulti, kiom ajn ili bezonis por kompreni. Ili ne plu lernadis izolitajn vortojn laŭ la ekvivalenta signifo en la gepatra lingvo, por poste konstrui el ili signifoplenajn frazojn. Ili aŭskultis aŭtentikajn konversaciojn kaj lernis kompreni ilian signifon en kunteksto, same kiel ili estus devintaj fari se ĉirkaŭataj de la kulturo de tiu lingvo.

La avantaĝo de multkomunikilaj vojoj por faciligi lingvoakiradon estas ke ĝi ebligas al la lernantoj ĝuste tiun intensivan, lingvoĉirkaŭantan sperton kiu montriĝis plej efika por lernado. En “Pasporto” vi povos aŭdi nature parolatan Esperanton, kun multaj facile videblaj situaciaj komprenigiloj.

Ĉu estos malfacile lerni tiumaniere? Je komenco povos ŝajni tiel! Anstataŭ la kutima prezento de novaj lingvoelementoj, vorton post vorto, vi aŭdos subite amason da natura lingvomaterialo. Ĉu timiga kaj frustriga? Ne devas esti tiel, kvankam tiu ja estas natura reago. Tio prezentos al vi defion, sed komprenu ke vi nepre lernos adaptiĝi ju pli vi aktive atentis la lecionojn. Eble vi sentos vin maltrankvila se vi ne komprenos ĉiun vorton. Tamen ĉu vi ne sentus la samon se vi ne komprenus ĉion kion iu diras al vi en via gepatra lingvo? Simple daŭre memorigu vin pri tio ke estas tute bone ke ĉiu kiel lingvolernanto komprenas nur la ĝeneralan signifon de tio kion vi aŭskultas. Vi lernos multe pli se vi devos etendi vian kapablon por aŭdi kaj kompreni la lingvon je normala rapideco ol se ĉiuj vortoj estus prezentitaj unuope por maksimuma klareco. Ĉiufoje kiam vi aŭskultos lecionon, vi komprenos pli la signifon de la konversacioj. Post kiam vi estos spektinta postajn lecionojn, vi trovos kontentiga la progreson kiun vi konstato kiam vi reaŭskultos la pli fruajn.

Do malstreĉiĝu. Via unua tasko estas observi, aŭskulti, kaj ekkompreni kio okazas. Ne klopodu asimili ĉion samtempe (kio estus vere frustrige: ni ne deziras ricevi plendojn de koleraj lernantoj!) Ne klopodu deĉifri ĝin en vian gepatran lingvon! Esperanto funkcias malsame ol via denaska lingvo, do strebu kompreni ĝin de interne kaj evitu la kaptilon de tradukado. Kutimiĝu al la konstanta fluo de la lingvo, kaj vi evoluigos viajn proprajn lingvointuiciojn por Esperanto, kaj ĝuste tio devos okazi.

Laboru kun disciplino por povi aŭdi la sonojn de la lingvo. Pro tio ke ni emas interpreti ĉiun novan sonon kvazaŭ ĝi estus simila al sono en lingvo kiun ni regas, tiu strebado treege necesas en la komenco. Amuziĝu imitante tion kion vi vidos kaj aŭdos. Repliku al la rolantoj! Ju pli vi esprimos vin laŭvoĉe, des pli vi emos reten, kaj vi helpas vian “motormemoron” kiam vi venontfoje devos uzi tiujn samajn vortojn. Ne dependu de la skribita formo por povi paroli! La skribaj simboloj de la literoj de la alfabeto stimulis en via penso difinitan prononcon en la gepatra lingvo dum tiom da tempo ke se vi ne lernos paroli post zorga aŭskultado, vi riskos neniam ŝanĝi vian elparolon kaj daŭre sekvi la kutimojn de la gepatra lingvo, sen konsciiĝo de tio kion vi faras.

Ĉu vi nun pretas naĝi en Esperanto? Vi scias kion fari. Koncentriĝu por aŭskulti kaj forlasu la gepatran lingvon. Ne kredis ke vi nenion lernas nur pro tio ke vi ne tuj “kaptas” ĉion kaj ne tuj fluparolas la lingvon. Via kompren-kapablo estu ĉiam supera al via komunik-kapablo, sed ju pli vi aŭskultos, des pli facila vi trovos la komprenadon kaj paroladon.

Do se vi pretas por via aventuro, la familio Bonvolo pretas por vi!

